

شورای عالی حوزه‌ی علمیه قم

مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خاوران

مدرسه علمیه فاطمیه (سلام الله علیها) شهرستان بندرانزلی

تحقیق پایانی سطح دو (کارشناسی)

عنوان:

مقایسه اجمالی وضعیت زنان دوران جاهلیت با عصر نبوی

استاد راهنما:

حجت الاسلام و المسلمین عسکر طاهر خرسندی

پژوهشگر:

مینا افرايي

تابستان ۱۳۹۵

تحمديه:

الحمد لله رب العالمين

ن والقلم وما يسطرون

بى عنايت خدا هيچم، هيچ.

«اللهم صل على فاطمه وابيها وبعلمها وبنيتها وسر المستودع فيها بعدد ما احاط به علمك»

تقديم به:

محبوبه شريعت؛ پيامبر اكرم «صلی الله عليه واله» فرمودند:

حبب الى من الدنيا النساء وطيب؛ از دنیا، زنان و بوی خوش محبوب من است.

(ميزان الحكمه، ۹، ص ۱۰۷)

وريحانه خلقت: اميرالمؤمنان علي «عليه السلام» فرمودند:

فان المرأة ريحانة؛ زن گلی است لطيف و آسيب پذير.

(نهج البلاغه، نامه ۳۱)

تقدیر و تشکر:

من لم یشکر المخلوق لم یشکر الخالق

تقدیر و تشکر از استاد گرامی حجت الاسلام والمسلمین حاج آقا خرسندی و سرکار خانم کاسی معاون پژوهش و سایر معاونین و مدیر محترم حوزه علمی سرکار خانم امامی و همه اساتیدی که در طول این پنج سال مشوق و راهنمای من بودند و خانواده محترم که با صبر و بردباری همواره من را یاری کردند و همه دوستان عزیز که در این تحقیق با من همکاری کردند.

شوهر گذاشته شده، و بر شوهر واجب شده که نهایت تلاش خود را در حمایت از همسر به کار
ببرد، و حق تربیت فرزند و پرستاری او نیز به زن داده شده است.

نتیجه گیری

از مطالب گذشته این طور می توان نتیجه گرفت که حضور اجتماعی زنان در جاهلیت تابع هیچ ضابطه و قانونی نبود، بی حجابی، خود آرای، خود نمایی، اختلاط زنان و مردان، سوژه قرار گرفتن زنان برای شاعران مبتذل سرا، از ویژگی های حضور اجتماعی زنان جاهلی بود، محرومیت از حق ارث و مهریه و به ارث رفتن زن پس از مرگ شوهر نیز از جمله ظلم های اقتصادی و فراگیر در عصر جاهلی بود، وضعیت زن در عرصه های خانوادگی، اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی در عصر جاهلی، نابسامان، ظالمانه و تاریک بود. اما در دوران نبوی یکی از تحولات اساسی اسلام را باید در اصلاح جایگاه و موقعیت انسانی و اجتماعی زنان دانست. علاوه بر اینکه قرآن کریم، شخصیت مسخ شده ی زن قبل از اسلام را زنده کرد، او را صاحب امتیازاتی نمود که قبلا هیچ فرد و آیینی بدان توجه نداشت و زن را لایق برخورداری از چنین مواهبی نمی دانست. تا پیش از ظهور اسلام زنان نه تنها از حقوق فردی محروم بودند بلکه حضور آنها در فعالیت های اجتماعی نیز متصور نبود با فرمان دین الهی زنان از تحقیر و توهین رهایی یافته همچون مردان قابلیت پذیرش مسئولیت های اجتماعی را یافته و نقش نظارتی آنها مورد تأیید واقع شد. برخلاف رسم متداول آن زمان که زن ها را مالک چیزی نمی دانستند و او را از تصرف در سرمایه خویش منع می کردند زن صاحب اختیار و مالک سرمایه ای شد که به دست آورده بود. آری زن مسلمان عزتمندی خویش را از اسلام به دست آورد و سفارشات که بزرگان دین در رابطه با زنان نموده اند بیانگر توجه خاص به وضعیت جسمی و روحی او دارد.

منابع:

- قرآن کریم
نهج البلاغه
۱. استاد ملک، فاطمه، زن در قرآن مجید، تهران، ناشر برگ زیتون، ۱۳۸۱.
 ۲. اسلاملو، نعیمه، وزیری، محمد حسن، زن ستم تاریخی، ستم برابری، ناشر انتشارات تلاوت آرامش، نوبت چاپ اول بهمن ۱۳۹۱.
 ۳. حکیم پور، محمد، حقوق زن در کشاکش سنت و تجدد، ناشر، انتشارات نغمه نواندیش نوبت انتشار، نوبت اول، زمستان، ۱۳۸۲.
 ۴. رحمانی همدانی، احمد، فاطمه زهرا بهجه قلب المصطفی صلی الله علیه وآله وسلم ناشر تهران، منیر، ۱۳۷۸.
 ۵. طباطبایی تبریزی، سید محمد حسین، زن در اسلام، ناشر: قم دفتر تنظیم و نشر آثار علامه طباطبایی، ۱۳۸۴.
 ۶. علاسوند، فریبا، زن در اسلام، مرکز نشر هاجر، چاپ اول، ۱۳۹۲.
 ۷. محمدی ری شهری، محمد؛ منتخب میزان الحکمه، ج ۱، ۱۴۰۷-۱۳۴۷ (بی نام).
 ۸. مطهری، مرتضی، نظام حقوق زن در اسلام، انتشارات صدرا چاپ شصت و دوم، تیر، ۱۳۹۱.
 ۹. معین، محمد، فرهنگ فارسی جیبی، گردآورنده عزیز الله علیزاده، تهران راه رشد، ۱۳۵۰.
 ۱۰. الاصفهانی، ابوالفرج، الاغانی، مترجم محمد حسین مشایخ فریدونی، ناشر مؤسسه مطالعات و تحقیقات فرهنگی، طبعه بیروت، ۱۹۵۶.
 ۱۱. الالوسی، محمود شکری، بلوغ الارب فی معرفه احوال، القاهرة ۱۹۲۴، شرح و تصیح، بهجه الاثری.
 ۱۲. البخاری، ابو عبدالله محمد بن اسماعیل، صحیح بخاری، طبعه مصر، اداره الطباعة المنزیه، القاهرة، ۱۳۴۸.
 ۱۳. ابن کثیر دمشقی، عمادالدین ابوالقداء اسماعیل، تفسیر قرآن القاهرة، ۱۹۳۷.

۱۴. الحوفی، احمد محمد، الحیاء العربیه من الشعر جاهلی، القاہرہ، ۱۹۵۴.
۱۵. سالم، عبدالعزیز، تاریخ عرب قبل از اسلام، مترجم باقر صدری نیا، (بی جا) ویراستار، فرهاد طاهری، چاپ اول ۱۳۸۰.
۱۶. طباطبائی، محمد حسین، تفسیر المیزان، قرن چهاردهم، ترجمه: سید محمد باقر موسوی همدانی، ج ۴، ۱۲۱۸-۱۳۶۰.
۱۷. طبرسی، رضی الدین، مکارم اخلاق، اخلاق و اوصاف پیامبر (ص) ترجمه سید ابراهیم میرباقر، ناشر فراهانی، تهران، ۱۳۶۵.
۱۸. الطبرسی، میرزا حسین نوری، مستدرک الوسائل و مستنبط المسایل، ناشر: قم مؤسسه آل البیت (ع)، سرشناسه نوری حسین بن محمد تقی ۱۲۵۴-۱۳۲۰.
۱۹. الطبری، محمد بن جریر، تاریخ طبری، ج ۱ و ۲، ترجمه ابوالقاسم یابنده، طبعه القاہرہ، ۱۳۵۸، ناشر تهران، اساطیر ۱۳۶۲.
۲۰. عاملی، شیخ حر، وسائل الشیعہ، ج ۲۰ و ۲۱ ج و ۲۲ ج و ۱۴ ج، ناشر قم، موضوع فقه، متوفای ۱۱۰۴.
۲۱. کلینی، ثقه الاسلام، اصول کافی، ج ۲، ترجمه جواد مصطفوی، ناشر، تهران، ۱۳۷۵.
۲۲. گوستاولون، ترجمه سید محمد تقی فخر داعی گیلانی، ناشر، انتشارات افراسیاب، نوبت چاپ دوم، ۱۳۸۰.
۲۳. الواقدی، ابو عبد الله محمد بن عمر، مغازی رسول الله، القاہرہ ۱۹۴۸، تحقیق مارسدن جوش، ۱۹۹۶.
۲۴. مجلسی محمد باقر، بحار الانوار، ناشر: بیروت دار احیاء التراث العربی ۱۴۰۳، ج ۹۰ و ۹۴ و ۷۷ ج و ۶۶، ۷۶ ج و ۱۰، ۱۰۰ ج و ۱۰۱ ج و ۱۰۴ ج و ۱۰۳ ج و ۷۲ ج و ۵۲.
۲۵. النوری، شهاب الدین احمد، نہایہ الارب فی فنون الادب، ترجمه محمد مهدوی دامغانی، ناشر امیر کبیر، (بی تا).
۲۶. نشریه: زهرا نساجی «منزلت زن از اعصار گذشته تا انقلاب اسلامی» شمیم یاس، شماره ۳۱-۱۳۹۲ سال ۱۳۰.

۲۷. نشریه: محمد جواد واعظی «وضعیت اجتماعی زن در عصر نبوی» شمیم یاس، شماره ۱۱۶

سال ۱۳۹۱.

۲۸. سایت راسخون www.rasekhoon.net

۲۹. سایت راسخون www.vagehyab.com.dehkhoda

۳۰. خبرگزاری فارس سایت www.farsnews.com.newstext

۳۱. سایت www.mashreghnews.ir.news